

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

„Ma, ha az ő szavát halljátok, ne keményítsétek meg a szíveteket.”

2009. május

- Zsid 3, 7-8 -

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja

Rác Dénesné (ev. lelkész, Celdömölk)

A hónap igéje: Nem tehetjük, hogy ne mondjuk el azt, amit láttunk és hallottunk. (ApCsel 10,34-35)

A médiavilágban sokat ér, ha valaki rendelkezik olyan információval, amellyel senki más. Előléphet a névtelenségből, sikeres lehet, ha elsőként osztja meg ezt az információt olvasóival, hallgatóival.

A információnak önmagában is értéke van. Aki a megfelelő információkkal rendelkezik, feljebb juthat a ranglétrán, bekerülhet az áhított társaságba, vagy megsokszorozhatja a vagyonát a tőzsdén. Ám ezeket az információkat inkább mindenki megtartja magának.

Az információnak hatalma van. Hírekkel, híresztelésekkel akár embertömegek életét, gondolkodását lehet befolyásolni: ismeretben gyarapítani vagy épp hamis híresztelésekkel tudatlanságban tartani, figyelmet elterelni, félelmet kelteni vagy felkészültté tenni az embereket. Ezek célja éppen az, hogy minél szélesebb körben ismertté váljanak.

Az apostolok információ birtokosai voltak. Különleges információé, amellyel ők első kézből rendelkeznek. Olyan információé, amely kihat az egész emberiség jövőjére, életére. Senkit sem hagy reakció nélkül. Igyekeznek is terjeszteni minél szélesebb körben. Hiszen nem kevesebb történt, mint hogy szabadítója támadt az emberiségnek gyötrő rabságából. És ők ezt meglátták és meghallották. Nem mintha rögtön tudták volna, milyen nagy horderejű esemény szem- és fültanúi lettek. Végig kellett menniük az úton, amely a

reményvesztettségétől a csodálkozásra, a válaszok keresésén keresztül a felismerésig vezetett: ennek így kellett történnie. Mestertüknek meg kellett feszítenie, meg kellett halnia, és fel kellett támadnia.

Mint a szerelmes, nem titkolja lánegoló érzelmeit, a halálos beteg csodás gyógyulását, úgy a tanítványok

sem hallgathatnak.

Nem tehetnek, nem tudnak másként tenni, mint elmondani újra és újra. Mert nem kisebb csoda történt velük, mint a

megváltás: Jézusban Isten megbékéltette magával a világot, és megszüntette azt, ami a halálban a leggyötrelmesebb volt, Isten örökkévaló hiányának kinyát. Nem tudnak és nem is akarnak hallgatni erről az apostolok: „Nem tehetjük...”

Néhány napja még bezárkóztak, talán egymás között is alig váltottak pár szót, most pedig kilépnek a nyilvánosság elé, és bátran bizonyosságot tesznek Jézus haláláról és feltámadásáról, a benne elnyert üdvösségről. Hatalmas tehertől szabadultak meg, örömiük hártalan. Nem tesznek, nem tehetnek másként. Még akkor sem, amikor a nagytanács megfenyegeti őket. „Nem tehetjük...”

Az üzenet továbbadására sarkallta az apostolokat az is, hogy a nép maga is éhezett a reménységre, az életre, a békességre, az örökkévalóságra. Hallani akarták, szomjasan itták a számukra is felszabadító üzenetet. Bár az apostolok

akár meg is tarhatták volna maguknak ezt az ismeretet, mégsem tették. Hiszen mit veszíthettek volna? Ha őt ezüstöt szétosztanak hallgatóik között, ők őt ezüsttel szegényebbek, és az emberek többsége sem nyert volna semmit. Ám mivel az örökkévalóságra vezető út ismeretét osztották meg, nekik sem lett kevesebb, és sokakat gazdagabbá tettek. „Nem tehetjük...”

Erre nem lettek volna képesek maguktól. A belső meggyőződés és elhatározás nem elég. Valami nagy dolognak kellett velük történni. A Szentlélek tette ezt velük. Ilyen nagy hatalma volna? Igen. Mintha kényszer hatása alatt állnának az apostolok. Kényszer, mely azonban nem nélkülük, akaruk ellenére történik, hanem velük, hiszen nem arra készíti őket a Szentlélek, amit nem akarnak. „Nem tehetjük...”

Az evangélium hirdetésére a ma emberének éppúgy szüksége van, mint az apostolok korában. A Szentlélek sem lett gyengébb; ma is indít. Ma is szétfeszít a felismerés, Krisztus megváltottai vagyunk. Az emberek ma is „sóváróva várják Isten fiainak megjelenését”, és hallani akarják az evangéliumot, még ha nem is tudják, hogy ez az, amire vágnak. Látni akarják, hogy a hitünk meggyőződés, melyet nem lehet elhallgattatni, fenyegetse bárki vagy bármi. Érezni akarják, hogy bennünk szünik a félelem. Tapasztalni akarják: „látjátok, mennyire szeretik egymást”. Egyszerűen szeretnék átélni, hogy jó a közelségünkben lenni, mert több vagyunk, mint embercsoport: közösség. És közöttünk ott van, és munkálkodik Isten Lelke. „Nem tehetjük...” – mi sem.

„Jer, kérjük Isten áldott Szentlelket!” (EÉ 232)

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület főbb információi, eseményei

- **Nemescső, 2009. május 10. vasárnap** – egyházkerületi kórustalálkozó

Az évenként megrendezendő Cantate vasárnapi egyházkerületi kórustalálkozónak ezúttal a nemescsői gyülekezet ad helyszínt.

Ebben az évben a kaposvári, a székesfehérvári, a téti, a harkai, a veszprémi és a nemescsői gyülekezetek kórusai mutatkoznak be.

Az istentisztelet 10 órakor kezdődik a templomban, amelyen a kórusok is szolgálnak a liturgiában. Igét hirdet Ittész János püspök. Majd délután 3 órakor mutatják be a kórusok műsorukat.

Minden zeneszerető érdeklődőt vár a nemescsői gyülekezet.

- **Rábca, 2009. május 16. szombat** – ünnepségsorozat Rábca kapin

Rábca kapin község fennállásának 800. évfordulóját ünnepli az önkormányzat május 16-án, szombaton. Az ünnepségsorozat 9.30 órakor az evangélikus templomban istentisztelettel kezdődik, melyen igét hirdet Ittész János püspök. A programokkal kapcsolatos részletes információ a polgármesteri hivatalban kérhető a 96/271-493 telefonszámon.

Győr, 2009. május 30. szombat – Luther-olvasókör

Szeretettel hívjuk és várjuk a győri és Győr környéki pedagógus testvéreket és más érdeklődőt is legközelebbi olvasóköri együttlétünkre. Az alkalom május 30-án, szombaton 10 órakor kezdődik az egyházkerület győri székházában (Bajcsy Zs. u. 26.).

Pongráczné Gaál Elvira és Isó Dorottya szervezők

- **Harka, 2009. május 30. szombat** – lelkésziktatás

A harkai evangélikus templomban május 30-án a 15 órakor kezdődő istentiszteleten Gabnai Sándor, a Soproni Evangélikus Egyházmegye esperese beiktatja hivatalába Wagner Szilárdot, a gyülekezet megválasztott lelkészét. Az igehirdetés szolgálatát Ittész János püspök végzi.

További információ Wagner Szilárdtól kérhető a 70/207-6612 egyházi mobiltelefonszámon.

- **Beled, 2009. június 1. vasárnap** – egyházzenei koncert

Június 1-jén, vasárnap 18 órai kezdettel a beledi evangélikus templomban egyházzenei koncert lesz. Fellép Császár Sándor kántor, zenélnek az egyházközség hittanosai. A belépés ingyenes. További információ Béres László lelkésztől kérhető a 20/824-8758 telefonszámon.

A Tégy a Tehetségekért Alapítvány a 2007. évi felajánlható személyi jövedelemadókból 264 884 forintot kapott. A befolyt összeget diákok tanulmányainak segítésére fordította az alapítvány kuratóriuma.

Támogatásukat megköszönve a jövőben is számítunk felajánlásukra.

Adószám: 18534984-1-08

Egyházkerületünk honlapja az interneten:

<http://nyugat.lutheran.hu>

A Dunántúli Harangszó az interneten:

www.harangszo.hu

Egyházunk honlapja az interneten:

www.lutheran.hu

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Nagykanizsán, a 2009. április 18-án tartott közgyűlése az alábbi határozatokat hozta:

A közgyűlés a püspöki, a felügyelői, valamint a kerületi missziói lelkészi, a GAS-előadói és az ügyészi jelentéseket elfogadta. A közgyűlés az országos ifjúsági és gyermekbizottságba kerületi küldöttként Mesterházy Balázs soproni iskolalelkészt, valamint Zsedely Dóra győri óvónőt – titkos szavazás útján megválasztotta és – delegálja. A közgyűlés egymillió forint támogatást szavazott meg az esztergomi egyházközségnek parókiája fűtésrendszerének felújítási munkálataira, és egymillió forintot szavazott meg a nemeskoltai egyházközség parókiájának belső felújítási munkálataira. A közgyűlés egyhangúlag jóváhagyva támogatja a Nemescső–Meszlen–Acsád–Kőszegdoroszló Társult Egyházközség – Sartoris Alapítványának „Alumnum”, azaz bentlakásos iskola, kollégium – intézményalapítási kérelmét.

2017 FELÉ PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Egyházunk elnöksége pályázatot ír ki korra, nemre való tekintet nélkül. A cél: megfogalmazni a reformáció jubileumi évének jelmondatát és/vagy szlogenjét. A győztes részt vehet egy Luther-emléktúrán Németországban.

Határidő: 2009 pünkösöd

Ezen túl pedig – határidő nélkül – szívesen várunk minden olyan levelet, ötletet, véleményt, amelyben egyháztagjaink megfogalmazzák, milyennek szeretnék látni egyházunkat 2017-ben, mit tudnak felajánlani a jubileumra, mit várnak, mit tartanak elsődleges célnak.

A leveleket az Evangélikus Élet szerkesztőségébe várjuk. (1085 Budapest, Üllői út 24.)

A borítékra írják rá: Lutheránus.500

Egyházunk Elnöksége ebben az évben is kéri gyülekezeti tagjainkat és minden – egyházunk szolgálatát támogató – adózó állampolgárt, hogy adójuk egyházak részére felajánlható 1%-át a Magyarországi Evangélikus Egyház részére ajánlják fel, melynek technikai száma:

0035

Köszönettel a MEE Elnöksége

DUNÁNTÚLI HARANGSZÓ

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus
Egyházkerület lapja

Megjelenik havonta, dunántúli terjesztésben

Lapunk legközelebbi száma

2009. június 7-én

jelenik meg

Felelős szerkesztő: Menyes Gyula

Megrendelhető a szerkesztőség címén: (20/824-4222)

Evangélikus Püspöki Hivatal 9021 Győr, Bajcsy Zs. út 26.

Telefon: 96/516-160 96/516-162 Fax: 96/516-169

Postacím: 9001 Győr, Pf.: 1639

Kiadja a Soproni B. D. Evangélikus Gimnázium (Líceum)

Felelős kiadó: Tölli Balázs

Telefon: 99/512-430

Készült: Újsziget-rotta Sárvár – 950 példányban

Kapható: a templomokban, gyülekezeti iratterjesztésben

Előfizetési díj egy évre 1400 Ft, külföldön 30 €

E-mail: harangszo@lutheran.hu

Internet: www.harangszo.hu

ISSN 1416-9770

Fehér Károly (ny. ev. esperes, Székesfehérvár)

Jelek, jelképek, szimbólumok

16. A daru

Építkezési területekhez, kikötők képéhez szinte elválaszthatatlanul kapcsolódik a daruk látványa. Hórihorgasan emelkednek ki környezetükből, hogy felérjenek oda, ahova ember már nem ér föl, és olyan terheket emeljenek, tegyenek helyükre, amihez emberi fizikum már nem elégséges. A daru az ember keze meghosszabbításának és ereje megsokszorozódásának, egyúttal ezek korlátosságának a jele is, bár valahol ott van egy kis fülke, ahonnan az ember irányítja ezt a monstrumot.

Ha daruról van szó, minden valószínűség szerint ennek a fantasztikus technikai eszköznek a képe jelenik meg az emberek többségének a szeme előtt. Műszaki civilizációnk nélkülözhetetlen eszköze és jele.

De most nem a gépről, hanem a darumadrőről szeretnék szót ejteni a jelképek sorában. Nem gondolom, hogy sokkal ismertebb lenne a pelikánnál. Az idősebbek emlékezetében talán még felidéződik egy nóta kezdősora, vagy egy régi filmcím a daru neve hallatán. A keleti művészetet kedvelők kínai-japán selyemfestmények kedvenc témáját lelik fel benne. Kecességével rá is szolgál, hogy festői témává legyen. Hosszú lábak, nemesen ívelő nyak, finom rajzú fej és csőr, figyelmet és fegyelmet sugárzó szemek. De a hangjáról jobb nem beszélni.

Érdekes, hogy az Ótestamentum éppen a daru krúgatasában talál képet a halálra vált beteg ember nyögéséhez, nyöszörgéséhez. „Mint a fecske és a daru, sipogtam, nyög-

tem...” (Ézs 38,14 – Károli-ford.) A fájdalom egyszerre szülhet hasítóan éles kiáltást és lekottázhatatlan nyögést, nyöszörgést. A magasan szálló daru krúgatasában ott rejtőzik a gyötrődő ember fájdalmas hangjának minden árnyalata.

Az Ótestamentum másik helye (Jer 8,7) a költöző madarak sorában említi a darut. „A golya, fenn az égen ismeri a maga idejét, a gerlice, a fecske és a daru pontosan tudja, mikor kell költöznie.” (rk. ford.) „Vigyáz, mikor kel megjönnie.” (prot. ford.) Ezzel a pontos ismerettel állítja szembe és ítéli meg a próféta Isten népe vétkes tudatlanságát: nem akarja felismerni Isten akaratát, ezért össze-vissza futkos, mint a harc kavargásában összezavarodott ló. (Jer 8,6)

Bevallom: nem a két ótestamentumi igehely nyomán figyeltem fel először a daru jelképességére, hanem cisztercita gimnazista unokáim egyennyakkendőjének szimbólumáról. A jelkép egy lábán álló, fejét pihenőn lehajtó, szunyókáló darut ábrázol. A másik, testéhez felhúzott lába ujjai között követ szorongat. Ha a szunyókálás alvásba mélyülne, a követ markoló izmok elernyednének, a kő az álló lábára esnék, és a daru felriadvá újra éberrel válnék.

Ez a sajátos rendi jelkép általánosan érvényes keresztény üzenetet rejt és hirdet. Éberségre, éber készenlétre biztatja a szunyókálásra nem csupán biológiailag hajlamos keresztényt. Emlékezzünk Jézusnak a bölcs és oktan szüzekről mondott példázata

tára (Mt 25), a vele virrasztani képtelen tanítványok miatti panaszára (Mk 14, 32–42), és 1Pt 5,8-ra. Ez az éberségre intő szó az egyházban az elalvás előtti utolsó imaidő (kompletorium) bevezető részévé vált. Minden elalvás halálunk jelképe is. Nem véletlen, hogy a rendi címer daruját a „mors” (halál) négy betűje veszi körbe. Nem felejtethetjük: „Újra el fog jönni, / Ítéletet tenni, / Amikor a holtak / Porukból támadnak, / És állnak eléje, / Hogy őket ítélje.” (EÉ 136,5)

Az az éberség, amire a szimbólum daruja int életünk és halálunk tekintetében, nem születik meg a saját magát ébresztő automatizmusból! Mi nem tudjuk éber hitűvé átalakítani aluszékony voltunkat. Nincsen rá olyan „technikánk”, mint amilyenre a követ szorongató, majd lábára ejtő mozdulat csábíthatna.

Nem véletlen, hogy az éberségre intő apostoli szót ez a könyörgés zárja: „Te pedig, Uram, könyörülj rajtunk!” Az éberséget, a hit és reménység éberségéért csak könyörögnünk lehet. De a könyörgés meghallgatásában bizakodó gyülekezet bátor reménységgel mondja: „Deo gratias!” „Istennek legyen hála!”

A követ szorongató daru jelképéről ezért az értünk virrasztó Krisztusra esik a tekintetünk. Hozzá fordulunk: „Jézus, szánj meg minket, / Készítsd fel szívünket / Józan vigyázásra, / Boldog távozásra, / Hogy hitben halhassunk, / És öröme jussunk.” (EÉ 136,6)

Dr. h.c. Keveházi László (ny. ev. esperes, egyháztörténész, Kőszeg)

A jó pásztor szolgálatában Sztehlo Gábor (1909–1971)

Evangélikus egyházunkban ez az esztendő „Sztehlo Gábor év”. Családjá ősi, papi, értelmiségi. Az első Stehlo lelkészről még a 17. század végéről tudunk. Onnan folytatódik a sor lelkészekkel, ügyvédekkel. Stehlo Gábor a lelkészek sorában a hatodik. Édesapja, Stehlo Aladár ügyvéd, majd bíró volt, édesanyja a nagy sörgyáros családból származó Hagenmacher Márta. Gábor katolikus, református és evangélikus gimnáziumban tanult. Tizenhat éves volt, amikor egy idősebb barátja hatására megszületett szívében a döntés: lelkész szeretne lenni. A teológusotthonban egy szobában lakott egy finn teológussal, s később elnyert egy finn ösztöndíjat is. Itt érte a finn ébredés hatása. Hazajövele után Budapesten volt segédlelkész, majd Hatvanban templomot, Nagytarcsán pedig lelkészlakást épített a gyülekezetnek. Aztán Budapestre került. S itt kezdődött életének izgalmas korszaka és felejthetetlen szolgálata, amiből most csak három vonást szeretnék kiemelni.

Az evangélikus népfőiskola elindítója. Finnországban figyelt fel az ottani evangélikus egyház munkájára: parasztfiatalokat nevelni, tanítani, akik így képezve emelt szinten végezhetik szolgálatukat. Stehlo Gábor kapcsolatba került a népi írókkal is,

(többek között Kodolányi Jánossal), de hangsúlyozta, hogy ő ezt a munkát evangélikumi alapon szeretné végezni. A tantárgyakat három „csokorba” kötötte:

magyarságunk, mezőgazdaságunk és hitünk címszavakkal. Nagytarcsán finn és magyar segítséggel felépültek a házak, ahol télen hosszabb időre összegyűjtötték a fiatalokat, és foglalkoztak velük. Minden egyházban megindult ez a munka, de evangélikus egyházunkban Stehlo Gábor volt a

„zászlóvivő”. Később, amikor Pestre került Nagytarcsáról, ezt a munkát országos szinten is folytatni akarta, sőt erre megbízást is kapott. De mindebbe beleszólt a második világháború...

A gyermekmentő és gyermeknevelő. Raffay Sándor püspök bírta meg azzal, hogy vegye fel a kapcsolatot a református „Jó Pásztor” egyesülettel, akik megkereszelke-

dett zsidó gyermekeket igyekeztek menteni a rettenetes jövőtől, pusztulástól. Mindjárt érezte, hogy ez „szíve szerint” való munka.

Úgy dolgoztak, hogy elhagyott villákat, lakásokat kerestek. Ezekbe gyűjtötték a zsidó gyermekeket, nem csak a megkereszteltek. A háború iszonyata és a félelmes nyilas terror alatt 32 otthont szervezett, ahol nevelők és munkatársak segítségével sok gyermeket rejtegetett. Volt olyan nem is egyszer, hogy menlevéllel gettókba is bement, hogy kimentsen onnan gyermekeket. Egyszer el is vitték a nyilas központba, és meg akarták félemlíteni, mert munkája kitűdött. Talán a legszimbolikusabb tette már akkor történt, amikor a szovjet katonák elérték Budapestet. Volt egy szőke fiú is a mentettek közt. Egy szovjet katona németnek nézte, és le akarta löni. Stehlo Gábor eléje ugrott, és úgy kiáltotta: Ne lőj, katona! A katona csodálkozva engedte le géppisztolyát.

(Folytatás a 4. oldalon.)

